

Výtvarná inspirace

hrátky s pedigem

Blanka Svobodová, Lucie Ulíková, Zdena Charvátová

hrátky s pedigem

Blanka Svobodová, Lucie Ulíková, Zdena Charvátová

Hrátky s pedigem

Blanka Svobodová, Lucie Ulíková, Zdena Charvátová

Computer Press, a. s., 2007. Vydání první.

Všechna práva vyhrazena.

Odpovědný redaktor: Silvie Sanža

Fotografie: Tomáš Svoboda

Vnitřní úprava a sazba: Alena Sigmundová

Vydavatelství a nakladatelství Computer Press, a.s.,

Holandská 8, 639 00 Brno

<http://knihy.cpress.cz>

ISBN 978-80-251-1476-6

Prodejní kód: KH0193

Vydalo nakladatelství Computer Press, a. s., jako svou 2443. publikaci.

o b s a h

Úvod	4
O pedigu	5
Materiál a pomůcky	8
Dobré rady a techniky	9
Projekty	17
Velký oválný koš	18
Box na časopisy	21
Modrobílá krabice	24
Madeirový příborník	26
Opletená láhev	28
Domácí lustr	32
Koš na papír	35
Korálkový tužkovník	37
Velikonoční kraslice s páskem	39
Košíček na kraslici	41
Slepičí ošatka	43
Velikonoční slepička	47
Koš z pásků	50
Korálkovnick střapatý	53
Ježek	55
Želva hvězdíková	59
Perutýn královský	63
Thonetka	68
Kolébka	71
Létající balon	75
O autorkách	79

ú v o d

Svět pedigu vás okouzlí svými možnostmi. Je krásné sledovat, jak se z tak prostého materiálu dají vytvořit nejrozmanitější předměty a objekty. Potkáte se s ním v každém bytě v podobě praktických doplňků, dekorací, nábytku, ošatek nebo úložných krabic. Překvapí vás v luxusním květinářství v exotických vazbách a ohromí vás svojí dokonalostí v galeriích užitého umění ve světelných objektech a volném zpracování. Ve světě jsou některé umělecké kousky oceněny pětímístnými sumičkami. Existují sběratelé určitých autorů a hodnoty objektů rostou s jejich stářím.

Přesto se jedná o velmi prostý materiál a práce s ním je snadná. Dokonce natolik, že pletení z pedigu je jednou z doporučovaných arteterapií. Ať jste začátečník nebo profesionál, stále budete mít co objevovat při jeho zpracování. V této knize jsme pro vás připravily kolekci návodů, které jsou určeny pro začátečníky i mírně pokročilé. Jejich společným jmenovatelem je pestrost a hravost. Řada z nich je pro jednoduchost vytvořena na překližkovém dně a využívá širokou škálu barev. Každý z předvedených triků za sebou skrývá další dokonalejší zpracování dané věci. Věříme, že vás tím inspirujeme k samostatné tvorbě a rozvedení těchto základních návodů do nejrůznějších podob.

Přejeme vám radost z tvoření!

Blanka Prohádová

Lucie Vlková

Adéna Čarratorá

o pedigu

Pedig je přírodní materiál, který se k nám dováží ze subtropického pásma. Jedná se o vzdušné kořeny palmy *calamus rattang*. Jejich vnitřní dužina zbavená pevné lesklé kůry se nazývá pedig. Pro účely pletení je to ideální materiál. Velmi rychle absorbuje vodu, a tím se stane velmi pružným. Práce s ním je jednodušší než s jinými materiály a první úspěchy při práci přesvědčí i úplného začátečníka. Jeho výhodou je i délka prutů, která umožňuje využít pestrrou škálu vzorů a náročnější druhy výpletů.

Pedig se prodává v mnoha průměrech, průřezech a síle materiálu. Kulaté pruty dostanete od síly 1 mm do 10 mm. Ploché materiály lze koupit pod názvem band a šény. Band neboli pásky mají čistě plochý průřez. Na lícové straně jsou lesklé, na opačné hrubší. Šény se u nás prodávají v šířkách od 2 do 10 mm. V řezu jsou z jedné strany plo-

ché, z lícové strany zaoblené. Pomocí těchto plochých materiálů vám bude výplet rychle přibývat, a proto jsou příjemné pro vytváření větších objektů. Dále dostanete pedig půlený, vhodný do některých závěrek, jako výztuhu ucha a na samostatné rukojeti.

Další materiály

Vrbové proutí je v Evropě nejrozšířenější košíkářský materiál. Je mnoho druhů vrby, ale na pletení je nejvhodnější vrba košíkářská. Příprava materiálu je náročnější než u pedigu, po sklizni se proutí vaří, suší a před prací déle namáčí. K práci s vrbou je třeba větší fyzická síla a také nástroje jsou hrubší povahy. Má však krásnou medovou barvu a lesklý povrch.

Za zmínku stojí i další dostupné materiály. Elhar je světle zelená šňůra z mořské trávy, kterou kromě drobných ošatek potkáte ve výpletech plážového nábytku. Abaka je hrubší materiál stočený z listů banánovníku a je vhodný k velkorysejším projektům s příchutí orientu. Dále se můžete setkat s výplety z kukuřičného šustí, slámy, bambusu, orobince, kůry a lýka atd.

Barvení pedigu

Přírodní pedig má světlou barvu, podobnou barvě lipového dřeva. Barvený pedig můžete koupit ve specializovaných obchodech. Ale pro ty, kteří rádi experimentují a sází na originalitu, je lepší si tento materiál nabarvit doma. Nemůžeme tvrdit, že tato cesta je levnější, ale v každém případě je to kus dobrodružství.

Tento přírodní materiál dobře přijímá vodu. Můžete ho tedy barvit v barvách určených pro přírodní textilie. Na našem trhu jsou k dostání různé značky těchto barviv a jen na vás záleží, kterou si oblíbíte. My jsme se po letech experimentů a tápání rozhodli pro Iberii, oproti barvům Duha a Cheds je sice dražší, ale nepoměrně účinnější a stálější.

Pokud se tedy rozhodnete nabarvit si pedig doma, mějte na paměti, že tato akce se neobejde bez menších či větších skvrn barvy, kterým se neubráníte při manipulaci s pedigem. Je dobré obléci si při barvení gumové rukavice, které jsou k zakoupení v každé drogerii v různých velikostech. Nejednou jsme se na tuto maličkost furiantsky povýšily a pak musely schovávat mrtvolně zbarvené ruce před okolním světem. O nepříliš zdravém vlivu na kůži raději nemluvit. Nezavrhujte ani pracovní oděv, pokud do barevné lázně nechcete po barvení pedigu přihodit i zrovna nošené oblečení. Potom vyžeňte kočku, psa, děti i manžela někam do přírody a můžete začít.

V dostatečně velkém hrnci začněte ohřívat vodu. Mezitím si připravte barvu, kterou chcete na pedig použít. Chystáte-li se barvit větší množství materiálu ve více barvách, začněte vždy od nejsvětější, do které můžete postupně ostatní barvy přidávat. Vznikne tak barevná škála, která bude vždy ladit. Ale dejte dobrý pozor! Platí zde stejná zákonitost jako u klasického míchání barev. Jestliže začnete žlutou, nikdy z ní čistě modrou neuděláte.

V menším hrnci svařte půl litru vody, ve které rozpustíte celý sáček vybrané barvy. Až budete mít vodu ve velkém hrnci dostatečně teplou, přilijte svařenou barvu a pořádně zamíchejte. Neuškodí, když barvu opět přivedete k varu. Potom teplotu ohřevu snižte a vložte pedig. Smotek pedigu by neměl být příliš veliký a ani příliš utažený, aby nedošlo k tomu, že se některé pruty špatně probarví. Nechte pedig pořádně natáhnout vodu a po nějaké době (asi 10 minut) přisypejte tři lžice kuchyňské soli. Opět pořádně promíchejte a můžete vypnout vařič. Jestliže vám proutky pedigu vykukují z lázně, mírně je zatíže. Průběžně kontrolujte intenzitu získané barvy. Počítejte s tím, že pedig po uschnutí mírně zesvětlá.

Až budete se sytostí barvy spokojeni, opatrně vyjměte smotek z barvicí lázně a pořádně propláchněte vodou. Pro ustálení barev ho vložte do octové lázně, poměr vody s octem by měl být minimálně 30:1 (voda:ocet). V této lázni nechte pedig chvíli odpočívat, potom ho vytáhněte a rozvěste v dobře větrané místnosti. V létě klidně do stínu na zahradu či na balkon, v zimě do místnosti, která je alespoň mírně vytopená. Tam, kde je přílišná vzdušná vlhkost, hrozí zplsnivění.

Zkrátka zjistíte, že jsou barvy, které – přes veškeré snahy je dobře ustálit – přece jen při pozdějším pletení zanechávají vaše ruce více či méně zbarvené. K těm největším barvičům patří modrá a červená a s nimi spojené odstíny. Aby vám intenzivně zbarvený pedig nepřibarvil ostatní materiál, snažte se jej namáčet co nejméně.

A ještě tip na závěr: pokud se nechcete příliš zabývat vymýšlením vzoru, doporučujeme vám použít melírovaný pedig. Smotek pedigu zasuňte do hrnce tak, aby větší část nebyla ponořena do barvicí lázně, a se změnou barvy v lázni stačí pouze kolo pootočit. Postupujte opět od nejsvětějších barev k tmavším.

Ošetřování pedigu

Pedig je krásný přírodní materiál a měli bychom se k němu chovat stejně jako k ušlechtilému dřevu. Znamená to, že jej nesmíme vystavovat přílišné vlhkosti ani vysokým

teplotám. Dobře se mu bude dařit při domácí teplotě a hezky v suchu. Pokud jste dopletli koš a chcete mu věnovat další péči, nechtejte jej především dobře uschnout. Nikdy nebalte ještě zavlhlý košík. Snadno se pak stane, že čerstvě upletený, hezky zabalený a s láskou darovaný košík začne do druhého dne pod celofánem plesnivět. Je-li košík proschlý, můžete s ním pracovat dál. Přírodní neošetřené koše mají svoje kouzlo, ale také poměrně rychle získávají patinu, která není vždycky žádoucí. Pedig časem ztrácí svou světlou barvu a trochu šedne. Tomu se dá předejít nalakováním.

Zejména u kuchyňských doplňků, jako jsou tácy, podnosy, ošatky na pečivo a ovoce, je třeba koš trochu impregnovat, aby se stal omyvatelným. Využít můžete celou škálu bezbarvých laků. Nám se osvědčil matný lak ve spreji, který je určen k lakování dětských hraček. Je nezávadný i při styku s potravinami a takto ošetřené výrobky slouží u nás v kuchyni již několik let, aniž by na nich hlodal zub času (vyjma červotoče).

Pro milovníky přírodního vzhledu existuje další možnost jak uchovat světlý vzhled pedigových výrobků. Včelí vosk se používá při ošetření dřevěného nábytku. Jestliže chcete nový koš natřít voskem, stačí vosk rozehrát ve vodní lázni a štětcem jej nanést v jemné vrstvě na koš. A šup s ním do pece, tedy spíš do trouby, rozehráté na opravdu nízkou teplotu. Koš „zapékejte“ asi 20 minut při teplotě kolem 100 °C. Kdo se bojí trouby, může použít fén. Je to zdlouhavější proces, ale účinek je podobný. Vosk se do pedigu dobře vsákne a přebytky můžete ještě rozetřít měkkým hadříkem nebo kartáčkem. Pedig získá nádhernou medovou barvu i vůni.

A na závěr ještě jeden trik: kuchyňská prkénka a vály jsou často napouštěny jedlým olejem, který je nejen impregnuje, ale dodává jim také příjemnou zlatavou barvu. Zkuste použít k ošetření pedigu dětský olej, vyhnete se tak jeho možnému žluknutí. Olejový nátěr je ovšem čas od času třeba obnovit.

Pokud se nepřízní osudu a vlivem vlhkosti stane, že vám oblíbený koš přece jen napadne plíseň, lze se s ní vypořádat kartáčkem a slabým roztokem Sava, kyseliny citronové nebo sody. Horší je to v případě barevného pedigu, kde použitím Sava odbarvíte také původní odstín. Řešením je znovu nanést barvu na vybělenou část štětcem nebo celý koš ponořit do tmavší barvy.